

TEKIJÄNOIKEUS

Suojaa luovaa työtä

Mitä tekijänoikeus on?

- Luovan työn suojaa
- Laissa annettu oikeus sille, joka on tehnyt teoksen
Tekijä saa päättää, miten hänen teostaan käytetään
- Mahdollistaa, että luovan työn tekijät voivat saada palkkaa työstään

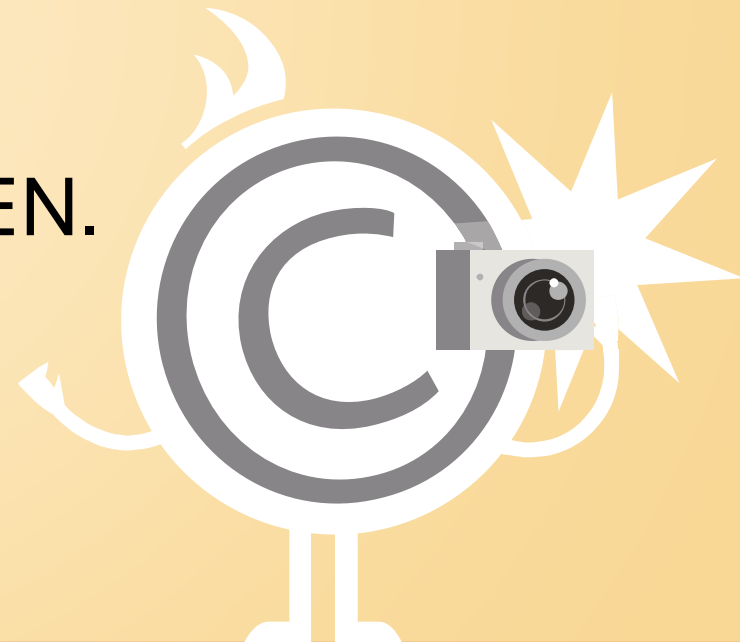

Mitä tekijänoikeus tarkoittaa?

- Tekijä saa taloudellisia ja moraalisia oikeuksia
- **Tekijä päättää, miten teosta saa käyttää**
esimerkiksi
 - Saako teoksen julkaista
 - Painetaanko teoksesta kappaleita
 - Saako teoksen liittää osaksi toista teosta, esim. musiikkia elokuvaan tai mainokseen
 - Saako teoksen muuttaa toiseen taiteenlajiin, esim. kirjan elokuvaksi
- Tekijänoikeus mahdollistaa, että luovalla työllä voi ansaita elannon

Miten suoja syntyy?

- Suoja syntyy **automaattisesti**, kun teos on tehty
 - Ei vaadi rekisteröitymistä tai ©-merkin käyttämistä
- Luovan työn tuotoksen on ylitettävä **teoskynnys**
- Teoskynnys ylittyy, kun teos on ITSENÄINEN ja OMAPERÄINEN.

Mitä tekijänoikeus suojaa?

- Luovan työn tulosta
 - Kirjallinen tai taiteellinen
 - Teoskynnyksen ylittävä teos
 - Toteutustavalla ei ole väliä
Voi olla esimerkiksi hiekka- tai lumiveistos tai valotaideteos
- Tekijänoikeus suojaa teoksen **ILMENEMIS- TAI ILMAISUMUOTOA** eli muotoa, johon tekijä on työnsä tuottanut
 - Suojan saamiseksi ei ole laadullisia tai taiteellisia vaatimuksia

Mitä tekijänoikeus EI suojaa?

- Tekijänoikeus EI suojaa tietoa, ideaa, juonta tai periaatetta
- Tietoa ja ideaa saa käyttää vapaasti, kunhan tuottaa ilmenemismuodon (esim. tekstin) itse.

Lähioikeuksien suoja

- Kaikki tuotokset eivät saa tekijänoikeussuojaa, mutta voivat silti olla suojattuja tekijänoikeuslailla
- Ne voivat saada LÄHIOIKEUKSIEN SUOJAA
Esimerkiksi valokuvat, esiintyvät taiteilijat, äänite- ja kuvatallennetuottajat, tv- ja radiolähettäjäyritykset, luettelot ja tietokannat.
- Lähioikeussuojan sisältö on lähes vastaava kuin tekijänoikeussuoja
- Lähioikeuksien suojaaman tuotoksen käyttöön tarvitaan myös **tekijän lupa**.

Kuka saa suojaa?

- **TEKIJÄNOIKEUS SYNTYY AINA TEKIJÄLLE**
- Tekijä on henkilö, joka on tehnyt teoksen
 1. Aina luonnollinen henkilö
 2. Lähioikeuden saaja voi olla myös oikeushenkilö
- Tekijä voi luovuttaa tai siirtää tekijänoikeutensa tai osan niistä toiselle
 1. Luovutuksen saajaa kutsutaan **OIKEUDENHALTIJAKSI**
 2. Oikeudenhaltija voi olla yritys, organisaatio tai oppilaitos.

Tekijänoikeuden sisältö

TALOUDELLISET OIKEUDET

- **Kappaleen valmistaminen**
 - Esimerkiksi
 - Painamalla
 - Kopioimalla
 - Tallentamalla
- **Yleisön saataville saattaminen**
 - Julkinen näyttäminen
 - Julkinen esittäminen
 - Teoskappaleen levittäminen (myyminen, lainaus, vuokraus)
 - Yleisölle välittäminen (esim. jakaminen verkossa)

MORAALISET OIKEUDET

- **Isyysoikeus**
 - Tekijä mainittava, kun teosta käytetään.
- **Respekti- eli kunnioittamisoikeus**
 - Teosta ei saa muuttaa tai saattaa yleisön saataville tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa tai omalaatuisuutta loukkaavalla tavalla.

Tekijä saa päättää, miten hänen teostaan saa käyttää.

Kuinka kauan suoja on voimassa?

- **Tekijänoikeus**
on voimassa **TEKIJÄN ELINIÄN + 70 VUOTTA** tekijän kuolinvuodesta
- **Lähioikeudet**
suoja-aika vaihtelee
 - esimerkiksi valokuvat 50 vuotta kuvan ottamisvuodesta
 - Valokuva voi saada myös tekijänoikeussuojaa, jolloin suoja-aika on voimassa 70 vuotta valokuvaajan kuoleman jälkeen
 - Äänitetallenteiden esiintyjien ja tuottajien suoja-aika 70 vuotta äänitteen julkaisuvuodesta
 - Luettelo- ja tietokantasuoja 15 vuotta

